

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תתרטו

ערב ש"ק פ' וישב,

חג הגאולה י"ט - כ' כסלו ה'תשע"ד

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'יחיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושלוש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקי"א שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכי"ר

לזכות

הרה"ת ר' רפאל יומ"ל בן מרת רחל שיחי' אנדרוסיער,
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויצא, וא"ו כסלו
הרה"ת ר' צבי בן מרת נשה שיחי' גראסמאן,
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויצא, וא"ו כסלו
הרה"ת ר' נטע זאת בן מרת ח' לאה שיחי' בערגער,
ליום הולדתו, ז' כסלו
הת' שמואל בן מרת טובה שיחי' בערגער,
ליום הולדתו, ז' כסלו
הרה"ת ר' שלום דוב בער הלוי
בן הרבנית מרת לאה שיחי' רייטשיק,
ליום הולדתו, ט' כסלו
הרה"ת ר' שמחה ברוך בן מרת ראצא ליבא שיחי' פרענקל,
ליום הולדתו, חג הגאולה - יו"ד כסלו
הרה"ת ר' משה יעקב בן מרת בת' שיחי' לעווין,
ליום הולדתו, י"א כסלו
חתני הרה"ת ר' לוי יצחק בן מרת חנה שיחי' צייטלון,
ליום הולדתו, י"ב כסלו
החילל ב"צבאות ה" מענדל בן מרת חנה שיחי' בערגער,
ליום הולדתו, ש"ק פ' וישלח, י"ג כסלו
הרה"ת ר' גרשון בן מרת העניא האשא שיחי' שוסטערמאן,
ליום הולדתו, ט"ו כסלו
הת' ר' אברהם אהרן בן מרת שרה שיחי' גרונפעלד,
ליום הולדתו, ט"ז כסלו
הרה"ת ר' שניאור זלמן בן מרת שטערנא שרה שיחי' פאגעלמאן,
ליום הולדתו, טו"ב כסלו
הרה"ת ר' פישל יוסף בן מרת דאבע גיטל שיחי' גראסמאן,
ליום הולדתו, ח"י כסלו
הרה"ת שר"ב ר' שניאור זלמן
בן הרבנית מרת טשארנא שיחי' שמוקלער
ליום הולדתו, חג הגאולה - י"ט כסלו
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בנו"ר
*

נדפס ע"י ידידם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחי' שגלוב

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולענין פנחס זליג ב"ר יצחק ז"ל

ולענין ר' מאיר ב"ר צבי עיה

ו"הקיצו ורננו שוכני עמרי" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

הפיתוי לא יעבוד כעת! / משיחת שי"פ וישב החשמ"ז

6 זמן הגאולה

כאשר מתייתהו מצוה - לא שואלים שאלות! / הזמן הנוכחי ופרשת השבוע באור הגאולה

9 המעשה הוא העיקר

לפרסם את הניסים / הוראות למעשה בפועל

11 ילחום מלחמת ה' - וינצח

הם מפחדים מיום הבחירות / שיחות בענין שלימות העם והארץ

13 כתב יד קודש

האם קונטרס אחרון בתניא נקרא בשם "חלק"? / צילומים ממענות כ"ק אד"ש מה"ם בבתי"ק

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחי

ולזכות חי' רחל בת שפרנצא שתחי'

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחי

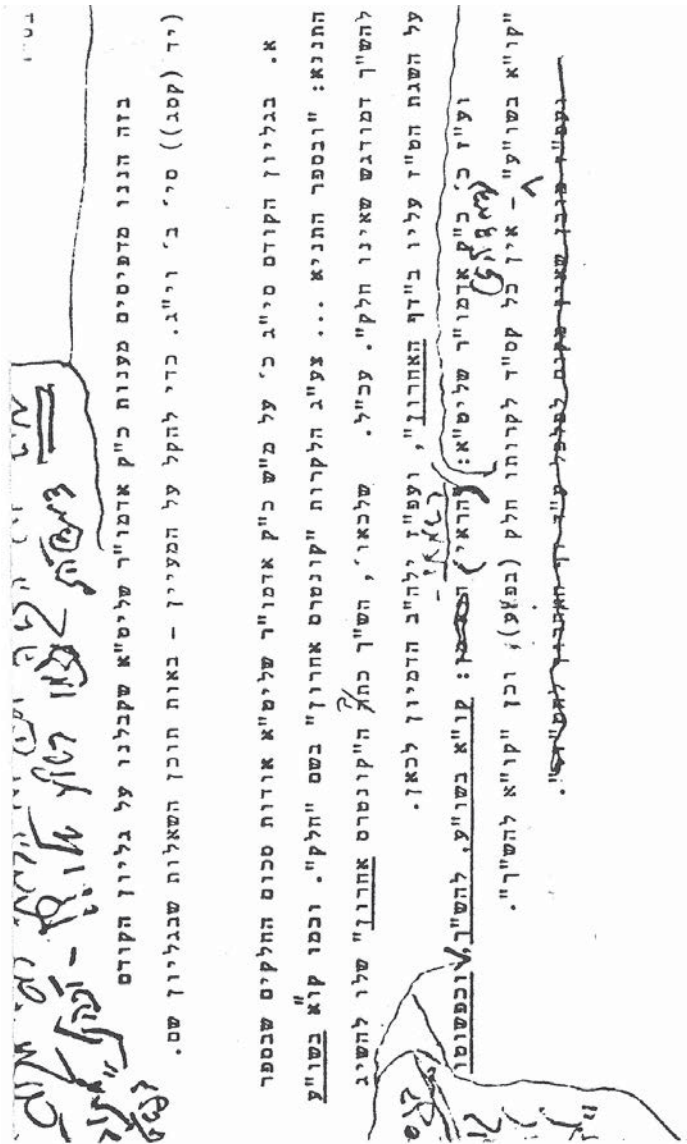

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 718-207-5904

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': 03) 960-0667 • פקס: 03) 960-7219

דואר אלקטרוני: chinuch@neto.net.il • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

הפיתוי לא יעבוד כעת!

כאשר יהודי צועק די לגלות - ניגש אליו היצר-הרע בטענה: כבר קדמוך! בני ישראל צעקו כך בהיותם במצרים, ולא הצליחו לפעול זאת ונשארו בגלות, וכיצד הנך חושב שתצליח לפעול בצעקותיך?! • אבל יהודי לומד מטענת בני ישראל במצרים שהם מוותרים על ה"רכוש גדול" העיקר לצאת מהגלות שצריכים לצעוק "דאלאי גלות" ולבקש שרוצים כבר לישב בשלוה! • ואדרבה, זקנך (במצרים) הרשה לפתות אותו שעבור ה"רכוש גדול" כדאי להשאר בגלות - אבל אתה לא תתן לעצמך להתפתות עכשיו! • משיחת ש"פ וישב ה'תשמ"ו - בלתי מוגה הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום חפשי ללה"ק: מערכת "יחי המלך"

לפעול זאת, וכיצד הנך חושב שתצליח לפעול בצעקותיך!?

אדרבה, טוען היצר: ע"י צעקתך אתה עוד יכול להרגיז ("אויפרייצן") ולגרום שיהי' בדוגמת "קפץ עליו רוגזו של יוסף" כפי שנגרם ע"י בקשת יעקב בשלוה, ומוטב יותר שתשאר בשקט ולא תצעק, פן תרגיז את הקב"ה (ח"ו)!

ב. על כך אומרים לו, שבתורה לא נכתב רק המענה על טענת בני ישראל במצרים, אלא גם הטענה עצמה (שמוותרים הם על הרכוש גדול העיקר לצאת מהגלות) נכתבה ונקבעה בתורה מלשון הוראה, ובמילא למדים גם מטענה זו הוראה:

כשם שאז צעקו בני ישראל "דאלאי גלות", שהם מוותרים על הרכוש גדול העיקר לצאת ממצרים - כך גם היום צריכים בני ישראל לצעוק שרצונם לצאת כבר מהגלות.

ואדרבה, זקנך (במצרים) הרשה לפתות

א. ע"פ תורת הבעש"ט¹ שצריכים ללמוד מכל דבר הוראה בעבודת ה', ועאכו"כ מענין בתורה, יש ללמוד הוראה גם מ(האמור לעיל² - הסיפור בתורה אודות "ביקש יעקב לישב בשלוה" ואודות טענת בני ישראל³ שהם מוותרים על ה"רכוש גדול"⁴ העיקר לצאת מהגלות⁵. וההוראה היא:

כאשר יהודי צועק "דאלאי גלות"^{5*} - ניגש אליו היצר-הרע ("דער קלוגינקער") בטענה: מה אתה צועק כל-כך? - כבר קדמוך! בני ישראל צעקו כך בהיותם במצרים, ולא הצליחו לפעול זאת ונשארו בגלות כדי לקבל את ה"רכוש גדול", ועד"ז קודם לכן "ביקש יעקב לישב בשלוה" וגם הוא לא הצליח

1) כש"ט הוספות סקכ"ז ואילך. וש"נ.

2) סי"ח בשיחה (שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים").

3) ברכות ט, סע"א ואילך.

4) לך טו, יד.

5) שם סכ"ז.

5*) די לגלות.

6) פרש"י בפרשתנו לז, ב.

אודות המוזכר בהתוועדות בענין חמשה חומשי תורה וחמשה ספרי תהלים, הקשורים עם אות ה"א שבציורה מרומזים ג' הקוין דמחדו"ס, "בפיך ובלבכך לעשותו", שבהחלת התניא - אולי יש מקום להוסיף שגם ספר התניא מחולק לחמשה חלקים: לקו"א, שעהיוה"א, אגה"ה, אגה"ק (לקו"א), ע"ג האצרות הא-ל!

אודות המבואר שמיד לאחרי סיום התניא בענין דשבת מחילים "לקוסי אמרים" ענין של בירורים הקשור עם עובדין דחול - להורות שצריכים להמשיך קדושת השבת גם בעובדין דחול, וכן לאחרי סיום החומש בענין "האחות והמופתים בו" מתחילים "בראשית ברא אלקים את השמים ואח הארץ" - להורות על המסכת אלקות בבריאת שו"א,

עדין צריך ביאור מדוע הענין ד"מתכיפין התחלה להשלמה" (בפועל) הוא

רק בחומש (שבאותו יום - סמח"ה - קורין "לכל האתה והמופתים בו" ו"בראשית ברא בו"), משא"כ בלימוד התניא - לומדים בי"ח כסלו אודות ענין השבת, ורק למחרתו מחילים מ"ספר לקוסי אמרים".

[ואף שי"ל שבפנימיות התורה אין לחשוש לענין ד"סלא ירגל בעם זו כו",

עדיין צריך ביאור מדוע לא מתכיפין התחלה להשלמה בלימוד התניא מצד העילוי דהמסכת קדושת השבת בעובדין דחול].

דרך אגב: ע"ד שנתבאר בענין סיום והתחלת חומש ותניא - אולי אפשר לומר

כן גם בסיום והתחלת התהלים: סיום התהלים הוא - "כל הנשמה תהלל י-ה", תכלית השלימות דהילול להקב"ה כו'. ומיד לאח"ז - "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת צו" - שלילה ענין בלתי רצוי, כלומר, שצריכים להמשיך את תכלית העילוי ד"כל הנשמה תהלל י-ה" עד למקום תהוון כזה שיש צורך לשלול דבר בלתי רצוי. ע"ד המסכת קדושת השבת בעובדין דחול, והמסכת אלקות בבריאת שו"א.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחי

האם קונטרס אחרון בתניא נקרא בשם "חלק"?

בקשר עם חג הגאולה י"ט-כ"ף כסלו, בו מתחילים ללמוד מחדש את ספר התניא בשיעורי החת"ת (כפי שמחולק לימות השנה), הננו מביאים (בע' 14-15) צילומים (מוקטנים) ממענות כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לשאלות עורכי א' הקובצים בשיחת ש"פ מקץ, זאת חנוכה ה'תשמ"ג בענין סיום והתחלת התניא הצילום השני המופיע לקמן בעמוד 15 הוא המשך למענה שבעמוד 14, לאחר שהעורכים הכניסו לרבי את המענה להגהה

(קטע השיחה שהובא בצילום נדפס ב'התוועדויות' תשמ"ג ח"ב ע' 50-749)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

צילום א' (ע' 14):

על שאלת המניחים "אולי יש מקום להוסיף שגם ספר התניא מחולק לחמשה חלקים", כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

צע"ג [=צריך עיון גדול] **הלקרות** לקונטרס אחרון חלק! וכמו קו"א בשו"ע להש"ך [=קונטרס אחרון בשולחן ערוך ל[בעל] השפתי כהן] **דמודגש שאינו חלק**.

בהמשך, על שאלת המניחים "עדיין צריך ביאור מדוע הענין ד'מתכיפין התחלה להשלמה" (בפועל) הוא רק בחומש, משא"כ בלימוד התניא", כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

[משא"כ] **בתושבע"פ שמנוסח ההדרן משמע שאין מתחילין כו' ומעשה רב שאין מתחילין**.

צילום ב' (ע' 15):

אחרי התיבות "וע"ז כ' כ"ק אדמו"ר שליט"א" – הוסיף כ"ק אד"ש מה"מ בכתי"ק:

איש לא הקשה למה לא הבאתי ראי' מקו"א דאדה"ז עצמו בשו"ע שלו?! – וכהנ"ל מתובל בפשט". רשמתי – (הראי'): קו"א בשו"ע, להש"ך*, וכפשוטו "קו"א בשו"ע" (דאדה"ז) – אין כל קס"ד לקרותו חלק (בפ"ע), וכן "קו"א להש"ך".

(* כאן באו כמה תיבות בכתי"ק שנשמטו מהצילום שבידינו. המו"ל.

שיהודי צריך **לתבוע** את הגאולה האמיתית והשלימה, וכדיוק הלשון בהלכה¹⁴ **לתבוע**, שהוא **תובע** מתי כבר תבוא הגאולה!¹⁵

ועד שהחיד"א כותב¹⁶, שע"י עצם הקיווי והתשוקה לגאולה – מביאים את הגאולה!

ג. וזוהי ההוראה שלמדים מסיפור התורה אודות טענת בני ישראל במצרים שהם מוותרים על ה"רכוש גדול" העיקר לצאת מהגלות, וכן מזה ש"ביקש יעקב לישוב בשלוה":

היצר הרע (ה"קלוגינקער") רוצה לנצל את סיפור הגמרא³ ע"י שמדגיש בעיקר את המענה (על טענת בני"), שבשביל ה"רכוש גדול" כדאי להשאר בגלות. ועד"ז אצל יעקב – שבפועל לא נתמלאה בקשתו ו"קפץ עליו רוגזו של יוסף";

אמנם, יהודי לומד גם מעצם הטענה (שהיא גם חלק מהתורה מלשון הוראה), **שצריכים** לצעוק "דאלאי גלות" ולבקש שרוצים כבר לישוב בשלוה! וכאשר לומדים הוראה גם מטענה זו, אזי ניתן ללמוד אח"כ הוראה גם מהמענה, שמחזיקים את בני ישראל זמן נוסף בגלות מצרים בכדי שיקבלו את ה"רכוש גדול".

וההוראה היא: לאחר יציאת מצרים נתקיימה כבר הבטחת הקב"ה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (שלשם כך הוא עיכבם בגלות), ולזה ניתוספה עבודת בני ישראל במשך כל שנות הגלות, ובמילא, אין סיבה להחזיק את בני ישראל עוד בגלות!

ד. עפ"ז יובן גם מדוע התורה מספרת זאת, דלכאורה נשאלת השאלה: מדוע בכלל

13) ה' תפלה ס' שכב.

14) ראה ב"י לטור או"ח סקפ"ח (ד"ה וכתב הרמב"ם).

15) ראה "יחי המלך" גליון שה ע' 13. לקו"ש חכ"ה ע' 23 ואילך, ושם בהע' 14.

16) בספרו מדבר קדמות אות ק' ערך קיווי.

אותו ("זיך געלאַזט איינרעדן") שעבור ה"רכוש גדול" כדאי להשאר בגלות – אבל **אתה** לא תתן לעצמך להתפתות עכשיו, כיון שמאז הרי בני ישראל בודאי קיבלו כבר את ה"רכוש גדול" ע"י עבודתם בזמן הגלות.

ולכן צועקים בני ישראל בכל ימות השבוע: "לישועתך קוינו כל היום", ובשבת ויו"ט: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", ואומרים זאת בתפלת העמידה כשעומדים "כעבדא קמ' מרי"⁷, במילא מובן שמתכוונים לזה באמת **ובפשטות** – מבקשים לראות בעיני בשר שלהם "בשובך לציון ברחמים"!

בודאי ישנם פירושים פנימיים על תיבות אלו – שזה הולך על "ציון" ברוחניות, "ציון" שבנשמה⁸, "אנא סימנא בעלמא"⁹, שבודאי הם כוונות אמיתיות – אבל אם מכוונים את הכוונות (הפנימיות) בלבד ולא חושבים על הפירוש הפשוט, חסר אז בפירוש המילים! משא"כ כאשר מכוונים את הפירוש הפשוט ולא את ה"כוונות" – אזי העיקר ישנו, ותמיד אפשר להוסיף כוונות בזה.

אך לכל לראש יש לכוון את הפירוש הפשוט – שמבקשים בכל יום ויום וכמה פעמים לראות בעיני בשר "בשובך לציון ברחמים", ואדרבה, לשם כך נבראו העיני בשר – כדי שיהיו בשלימות, וזה דוקא כאשר הם מנוצלים לראות את תכלית השלימות – "בשובך לציון ברחמים"!

וכמו שכתוב במדרש תהלים¹⁰, והובא ברד"ק¹¹, בשבלי הלקט¹², ברוקח¹³ וכו' –

7) שבת י, א.

8) ראה לקו"ת דברים א, ב ואילך. אוה"ת דברים ע' כז ואילך. שם ע' לו. ובכ"מ.

9) זח"א רכה, א.

10) מזמור יא.

11) סוף שמואל ב.

12) דין סדר ברכת המזון ס' קנז.

"חינוך דתי", אלא גם היפך בכלל מחינוך יהודי; ולמרות שאלו ענינים הצריכים להאמר, אך כיון שאינם בזכותם של ישראל – שיאמרו אותם אחרים.

הדבר היחיד שיעלף לזעזע אותם

והדבר המבהיל בכל זה, עד היכן הם התדרדרו, והעולם לא מבחין, ואפי' מפחדים לומר להם שהם חורצים את דינם למטה – שהרי סוכ"ס מוכרח לבא לבחירות, ואז לא בא בחשבון שיבחרו בהם – שזה הדבר היחיד שעלול לזעזע אותם.

כאמור, בנוגע לדין של מעלה – הם חושבים שיעשו תשובה, ואכן יעשו תשובה; למרות הנאמר "האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה", הרי מבאר אדמו"ר הזקן באגרת התשובה שרק אין מספיקין מלמעלה, אבל אם "דחק ונכנס" – אזי "אין לך דבר העומד בפני התשובה", ולכן חושבים הם – הם נהיו, פתאום, 'חסידים' של אדמו"ר הזקן... – נחטוף עוד יום, ועוד שבוע, ועוד חודש, כמו שמשמשים עם זכויות לבנה שאפשר להשתמש בה רק יום אחד, ולמחר היא תשבר, בכ"ז משמשים בה היום – ובגלל חשבון זה לא מפחדים מיום הדין.

אך מה כן מזעזע אותם – העובדה שביום הבחירות הם עלולים לא להבחר.

ובינתיים, אין אומץ להוריד אותם מכסאותיהם עכשיו, ולהושיב במקומם מישהו אחר, אפילו שלא יהי' בעל תוקף גדול, אבל לכל הפחות שיהי' לו תוקף כזה – שכשיבואו אליו ויראו לו שהנה הוא עשה דבר שאסור מן התורה, ועד כדי כך שהוא מג' דברים ד"יהרג ואל יעבור" וכו' – יהי' לו את התוקף לעשות לפחות מה שכתוב בתורה על "הירא ורך הלבב": "ילך וישוב לביתו",

ולא לנצל את מעמדו ומצבו כדי ש"ימס את לב אחיו כלבבו" – שהם גם לא יעשו כלום, וגם לא ימחו. ועד שמהנהגה זו משתלשל ענין מבהיל ביותר, שאין כדאי להאריך בו, מספיק מה שדובר כבר, ואולי גם בזה הי' צורך לקצר.

ה. [.] ויהי רצון, וכמדובר, שהיות ורואים שאין לנו שום עצה נגדם – זה גופא סימן והוכחה שאין זה עניננו, אלא עניננו הוא למחות – שזוהי לא דעת תורה! זה ענין של היפך התורה, והיפך פסק-דין גלוי בשולחן-ערוך הל' שבת שצריך ליטול נשק ולא להניח להם להתקרב לעיר הסמוכה לגבול, ואפילו אם זה בחו"ל, אין לזה קשר לאיסור של "לא תחנם", ולא ל"אל תתגרה בגוי גדול" או בגוי קטן, וכן בכל הענינים שמדביקים לזה למרות שבעצם אין לזה כל קשר, וכן אין לזה קשר לג' השבועות ולכל הענינים,

אלא זה קשור לענין אחד ויחיד, אבל שהוא ענין עיקרי – "פיקוח נפש" של כמה וכמה מישראל, היל"ת, "וישמרם ה' צורם ויאריך ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים".

וכל אלו שמתנהגים בצורה הפוכה – שהקב"ה ימחל עונם, ויריד אותם מכסאותיהם, ויושיב במקומם, כדלעיל, "שופטייך כבראשונה ויועצייך כבתחילה", בעגלא דידן בביתא משיח צדקנו.

(תרגום חפשי משיחת מוצאי ש"ק פ' מטות-מסעי ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

מספרת לנו התורה את טענת בני ישראל ואת מענה הקב"ה, הלא אילו לא היתה התורה מספרת זאת, לא יכל היצר לטעון שלא צריכים עתה לצעוק כיון שזה בין כך לא יעזור, כפי שהי' אז?

והביאור בזה, שהיא הנותנת: אם התורה לא היתה מביאה את השאלה והתירוץ, הי' בא היצר ושואל את השאלה ומתרצה כדי לבלבל יהודי ולעכב אותו מלצעוק "דאלאי גלות!" לכן כתבת זאת התורה, בכדי לבטל ("באווארענען") מלכתחילה את טענת היצר ושידעו מיד את המענה, כך שיהודי לא יפסיק לצעוק "דאלאי גלות" אפילו לרגע אחד!

וזהו גם הלימוד שישנו מיעקב:

כשם ש"ביקש יעקב לישב בשלוה", כך צריכים בני ישראל לבקש שרוצים כבר להיות בהתיישבות. אלא שבני ישראל למדים מהסיפור לבקש התיישבות לא רק כפי שמובן אצל הנבוא למטה – "וישב יעקב", אלא "וישב" סתם, "וישב" של הקב"ה ("ש'וישב" היא תיבה בתורת ה') – התיישבות אמיתית, כפי שהקב"ה מבין מהי התיישבות! וביחד עם זה – "וישב" בפשטות, התיישבות לבני ישראל בתור נשמות בגופים בעולם הזה הגשמי.

והענינים שבינתיים – ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף" – הם רק הכנה לבוא להתיישבות אמיתית, ועכשיו כבר יצאו ידי-חובת כל ענינים אלו, והגיע הזמן שתהי' התיישבות אמיתית.

וכאמור, מצד אחד זו התיישבות אמיתית, התיישבות כפי שהיא באה מהקב"ה (שהוא למעלה מכל הענינים), וביחד עם זה נמשכת ההתיישבות האמיתית בחייו של כל יהודי בתור נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי, כפירוש הפשוט ב"וישב" ע"פ הלכה (שהלכה היא דוקא בפשטות) – "דבר ה' 17' זו הלכה" 18

שקשור עם "דבר ה' זה הקץ" 19' (כמובן מזה שהגמרא אומרת 20' שני פירושים אלו על אותו פסוק – "דבר ה' 17'").

ובפשטות – שמיד באה הגאולה האמיתית והשלימה, וישנה אז התיישבות אמיתית ושלימות בכל הענינים: שלימות העם – "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" 21',

וישנו ה"רכוש גדול" – "כספם וזהבם אתם" 22' כפשוטו, וגם כפי שזה ברוחניות – אהבה ויראה 23', שלימות התורה ומצוותי',

ונפעל בשלימות ה"וישב יעקב בארץ מגורי אביו" – בארץ הקודש, שלימות הארץ, עד "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך" 24', שנוסף לשבעת הארצות יתנו לבני ישראל גם את ארץ קיני קניזי וקדמוני שעד אז היו בידי גוים ("גוי'שע הענט") – מהפכים אותם, ודוקא עי"ז נהי' "וישב גו' בארץ מגורי אביו" 25' באופן של התיישבות אמיתית, כיון שיתרון האור בא מהחושך דוקא 26', ועד"ז בנוגע לכל הענינים – תהי' בהם המעלה דאתהפכא עי"ז שיוציאום מידי גוים ומהפכים אותם לקדושה הכי נעלית,

ובפשטות – גאולה האמיתית והשלימה עי"י משיח צדקנו, וישנו ה"וישב", התיישבות אמיתית ובפשטות בעוה"ז הגשמי, במהרה בימינו ממש ובעגלא דידן ממש.

18) שבת קלח, ב.

19) שם.

20) שם.

21) כמ"ש ביצי"מ – בא י, ט.

22) ישעי' ס, ט.

23) ראה תו"א ריש פרשתנו. תו"ח שם נח, א ואילך. ובכ"מ.

24) ראה יב, כ. וראה שופטים יט, ח.

25) פריש"י שופטים שם.

26) ראה ס' הערכים-חב"ד ערך אור – ביחס לחושך ס"ח. וש"נ.

כאשר מתתיהו מצוה - לא שואלים שאלות!

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

מלחמתם של החשמונאים עם היוונים היתה באופן של "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" כו'.¹

ולכאורה צריך להבין: מכיון שהם היו חלשים ומעטים, מהי אם-כן הסברה לצאת למלחמה?

דהרי, ממה-נפשך: אם הם סומכים על הקב"ה שיעשה להם נס – צריכים להתפלל להקב"ה ולומר תהילים וכו', אבל לא לצאת למלחמה; ואם מצד דרך הטבע – הרי במצב כזה שהם חלשים ומעטים, אין טעם (ע"פ טבע) לצאת למלחמה. וא"כ לא מובן, מדוע מלכתחילה הם יצאו למלחמה?

ובאמת ישנה גם דרך אחרת, כפי שהי' ביציאת מצרים, שהקב"ה אמר "ואתם תחרישון"² – אף שהיו בידם כלי נשק, שהרי "וחמשים עלו בני" מארץ מצרים"³, עד (כפי שמסופר במדרש⁴) שהיו ארבע כתות של יהודים שאחת מהם טענה שיש להלחם במצרים, וכיון שתורת אמת מספרת את-זה, מובן שלסברא זו הי' מקום, ואעפ"כ הקב"ה אמר להם "ואתם תחרישון";

אלא הענין הוא:

כאשר מתתיהו אומר "מי לה' אלי" ומצוה ללכת למלחמה, הרי כשמתתיהו מצוה – לא שואלים שאלות! אפי' אם זה לא מובן ע"פ שכל, ואפי' ע"פ שכל דקדושה – כיצד יתכן שיהי' טבע ולמעלה מהטבע יחד, שזהו לא רק דבר והפוכו, אלא שני הפכים יחד – אעפ"כ, כיון שמתתיהו כך צוה, לא שואלים שאלות.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ וישב, שבת חנוכה, מבה"ח טבת ה'תשל"ו - בלתי מוגה)

1) מתוך נוסח ברכת "על הנסים" בחנוכה.

2) שם, יג ובפרש"י.

3) שם, יג ובפרש"י.

4) מכלתא שם עה"פ.

2) בשלח יד, יד.

"ביקש יעקב לישב בשלוה"

[. .] אע"פ שכאשר "ביקש יעקב לישב בשלוה", נתמלאה בקשתו רק למשך זמן, ולא בתכלית השלימות, שהרי לא היתה הגאולה השלימה תיכף ומיד – הרי הסיבה לכך אינה

הם מפחדים מיום הבחירות

בתרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. אמנם אין ענין, ובפרט במוצאי שבת, ולהזכיר ענינים שהם היפך זכותם של ישראל, אבל מכיון שנמצאים בשלושת השבועות, ואין לך יום שאינו מרובה משל חבריו וכו', שמיום ליום מתווסף יותר בענינים שהם היפך מ"מעלין בקודש", ומחפים על זה בכמה לירות שמקבלים ומכסים על ענינים מבהילים!

עד כדי כך לא יכלו לשער, אפילו כשהיו דתיים שאינם חרדים כמו אלה של עכשיו, לא הי' להם את התוקף לחפות ולכסות על ענינים כאלה, למרות שעל כמה ענינים כן הסתירו. אבל עכשיו, התווסף שהיכן שמבקשים 'הכשר' – מקבלים; חוץ ממתי שלא מבקשים, או שמדובר בדבר שאף אחד לא יוכל לסבול – אך גם אז שותקים בשתיקה גמורה, ומשימים עצמם כלא יודעים מהדברים המתרחשים שדוקרים את העיניים, רחמנא ליצלן.

וכאשר זה נדפס ומתפרסם בעיתונים וכבר לא יכולים להשתמט – הם מתחילים להתנצל באמתלאות ותירוצים שונים ומשונים, וכהלשון הידוע בראשונים, שהמילה "אמתלא" מורכבת משני מילים: "אמת – לא".

אותו אחד בעצמו יודע שאין זו הסיבה האמיתית, והוא יודע גם שהשומע יודע שאין זו אמת, אך אעפ"כ, הוא הרי אדם גדול, והוא לא יכול להשאיר דבר מוקשה על עצמו – ולכן הוא חייב לומר איזו-שהיא אמתלא – "אמת לא".

וכשמקשים לו, היתכן, איך הרהבת להשתיק דבר כזה? הוא עונה: כאן הייתי עסוק בתורה, וכאן ישנתי, וכאן הייתי עסוק בצרכי ציבור וכו' וכו'. וכל זה, אפילו כשמוכיחים לו שסיפרו לו על זה והוא עצמו השתיק זאת, ומביאים את אותו אדם שהוא פקד עליו לשתוק כדי שזה לא יפריע לתקציב של הישיבה,

– שזה היפך התורה, והיפך האנושיות, והיפך שכל הפשוט; והעיקר, שגם לפי חשבונם הם, הרי סוף-כל-סוף הציבור יתפוס מה קורה, והרי סוכ"ס יגיע יום הבחירות...

ב. אנשים אלו הם (כנראה) כאלו שהדבר האחד והיחיד שיכול להשפיע עליהם זה – כאשר אומרים להם שיבא "יום הדין".

ואין המדובר אודות יום הדין שלמעלה, כי על זה הם טוענים, שב"יום הדין" שלמעלה יש להם מספיק זכויות:

הם מחזיקים ישיבה, ונותנים לה כמה לירות, ולישיבה אחרת גם נותנים מספר לירות, מורידים תקציב לישיבה שאינה מצייתת להם ומוסרים א"ז לישיבה שהם בטוחים שינידו להם בראשם, ועל כל ענין יאמרו "הן הן", נעשה קודם לנשמע, עוד לפני שידעו במה מדובר.

וכאמור, הם מוכנים להוריד כסף מישיבה שאינה מצייתת להם, ע"מ לתת לישיבה אחרת שכן מצייתת, למרות שעל-ידי-זה יורדים לחיי ראש הישיבה של אותה ישיבה – אך גם מזה לא מתפעלים!

והמצב כעת הוא שכבר הגענו לענין שהוא לא רק היפך מחינוך הכשר, המכונה בשם

הוא. ניתן הי' להבחין בקירוב מיוחד של כ"ק אד"ש לאורחים אלו כבר בניגון הראשון בעודדו את השירה לעברם כו"כ פעמים בתנועות עזות.

ועדיין לא שיער אף אחד עד היכן יגיעו הרברים, והיתה זו הפתעה גמורה שעה שהרבי פתח את ההתוועדות במילים: "הרי הגיעה קבוצת אורחים מצרפת"...

מיד אמרו האורחים 'לחיים', כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה להם בניד ראש, והקהל החל לנגן "האדרת והאמונה" בניגון ה'מאָרש' הצרפתי. כ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את הניגון בחווק, ולפתע... פנה לימינו וסימן לשרוק!... שריקות מכל צד פלחו את האויר כשכתגבורת לזה ממשיך הרבי לעודד עזות בתנועות רצופות משך זמן.

לאחר מכן התחיל הרבי בשיחה הראשונה. בשיחה זו דיבר על המהפך שקרה במדינת צרפת ממצב שלא למעוליותא בעניני יהדות, אל תקופת הפצת יהדות באופן מיוחד, ועד כדי כך שבשמה, צרפת, ניכר בגלוי שהיא גימטרי' של 770.

בהמשך דיבר על כתבי-יד שהודפסו לראשונה במדינת צרפת, והרי טבע הסקרנות של יהודי מגרהו ללמוד בספר חדש לא רק את הכותרת אלא את כל הספר...

בסיום השיחה התבטא "הנה נכנס משיח צדקנו בבית הכנסת ובית המדרש זה!"

אחרי השיחה טעם הרבי מהיין, ואח"כ מהמוזנות. הקהל ניגן את 'מאָרש נפוליון' וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד שוב לעבר האורחים. לפתע פנה לאחוריו אל ספסל הוקנים, ביניהם ישב הרה"ח הרה"ג ר' מרדכי שי' בלינוב מוועד רבני ליובאוויטש - צרפת, ושאלו בערך בזה הלשון: "וואו איז אַייער עולם?" [=היכן הקהל שלכם?] ושוב שאל הרבי: "וואו איז דער פראנצויזישער עולם?" [היכן הקהל הצרפתי?] הנ"ל סימן רבני על מקום עמידתם, אך הרבי לא הרפה והמשיך לתמוה ולסמן בתנועות ידיו... עד שהלה קלט, ומיד הורה לקהלו שיאמרו 'לחיים' לרבי. עתה הורה לו הרבי לומר לחיים על כוס גדולה, ועודד לעברו.

כאן החל הרבי לעודד את השירה בחווק רב, ולפתע - בשתי ידיו הק' יחד! ובמהירות...

אח"כ החל בשיחה השני'. בשיחה מיוחדת זו התייחס הרבי לנס גדול שאירע במדינת צרפת! והוא - ההמנון הצרפתי שהי' סמל לשחרור המדינה מעול מלכות - נהפך לניגון חסידי, ובה בעת בוטל באורח פלא וחדל מלשמש כהמנונה הרשמי של המדינה! בהמשך דובר אודות שימת לב והכרה בניסים אלו, ואמר שאף שדיבר על כך כו"כ פעמים, מעורר הוא על זה שוב. - דבר לא רגיל, שגם הוסיף בהרגשה שהדיבורים הם בעצם "בעליונים" ורק רומזים "בתחתונים". בסיום שיחה זו הזכיר הרבי את שמות כל הנשיאים, מהבעש"ט ועד נשיא דורנו.

כהמשך ספונטני למדובר בשיחה, ניגנו שוב את הניגון "האדרת והאמונה", והפעם ביתר חיות. גם עכשיו עודד הרבי בחווק, ובאמצע הניגון סימן לאורחים לומר לחיים. המשיך לעודד בתנועות מהירות ורצופות ביד אחת, ושוב בשתי ידיו הק' יחד בתנועות קצובות, כששירת הקהל הולכת וגוברת בשמחה רבה.

בסיום השיחה השלישית ניגנו "שובה" וכשהגיעו למילים "יראה אל עבדיך" החל הרבי לעודד בשתי ידיו הק' יחד בחווק רב ובמהירות. גם האורחים הנכבדים לא נשארו אדישים... והצטרפו לשמחה מכרכרים ומפוזים בכל עוז.

בשיחה רביעית הזכיר ע"ד חלוקת משקה. היו 30 בקבוקים והסדר הי' כרגיל.

אלא מפני שהתערבו ענינים צדדיים כו', שכן, יעקב מצדו הי' מוכן לגאולה השלימה לאחר שסיים את עבודת הבירורים בבית לבן, ואפילו לאחר העיכוב ד"הילדים רכים גו" - הי' מספיק עיכוב של שנים ספורות בלבד כדי להשלים את כל עבודת הבירורים, כך שהיו יכולים לבוא מיד למצב ד"לישב בשלוה" בגאולה השלימה.

[ומה שהיתה צריכה להתקיים גזירת ברית בין הבתרים - הרי שאלה זו היא בתקפה גם בנוגע להמבואר שיעקב חשב שעשו נתברר כבר, ובמילא יכולים כבר ללכת לגאולה השלימה, דלכאורה, כיצד חשב כן כאשר ידע אודות גזירת ברית בין הבתרים! והמענה לזה - כפי שמבאר בעל הגאולה בתו"א שענין השעבוד יכול להיות גם ע"י העבודה דלימוד התורה: "בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא כו". וכן הוא בנוגע לגלותנו זה - שאם ישנה איזו גזירה ח"ו על ענין של שעבוד וגלות, יוצאים י"ח ע"י היגיעה בלימוד התורה, וזהו א' מהטעמים על ההשתדלות בנוגע לקביעת עתים לתורה].

אלא שמסיבות שונות (כ"ב שנה שלא קיים מצות כיבוד אב, וכיו"ב) - "קפץ עליו רוגזו של יוסף", וכתוצאה מזה - כללות הענין דגלות מצרים, וכל הגלויות שלאח"ז;

אמנם, בימינו אלו, לאחר שכבר עברו ריבוי שנים מאז שאמרו בגמרא ש"כלו כל הקיצין", ובפרט לאחר הבטחתו של אדמו"ר האמצעי שכבר יצאו י"ח כל הענינים דחבלי משיח כו', ועאכו"כ לאחר דבריו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שלא נשאר לנו אלא "לצחצח את הכפתורים"!... - הרי בודאי שיכולים לבוא תיכף ומיד לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' שלימות הענין ד"לישב בשלוה".

(משיחת ש"פ וישב, כ"א כסלו ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

רכושו וחפציו של נשיא דורנו ישמרו לעתיד-לבוא בבית המקדש

החילוק בין פ' וישב לפ' וישלח הוא: בפ' וישלח מודגש שעדיין צריכים לשלוח שלוחים ולתקן את העולם, ועד כדי כך שצריכים להתעסק עם "ארצה שעיר שדה אדום" שזהו מקום תחתון. ויתירה מזו: מקום הפכי. וזהו המשך הפרשיות מוישלח לוישב: "וישב יעקב בארץ מגורי אביו", ופרש"י "ביקש יעקב לישב בשלוה", ועד לשלימות ענין ה"שלוה" לעתיד לבוא בגאולה האמיתית והשלימה.

ויה"ר שתומ"י נזכה "לישב בשלוה" בגאולה העתידה. ובפרט, לאחר שנשיא דורנו העיד - ומעיד - שכבר צחצחו את הכפתורים, והיינו, שאפילו הכפתורים שהם טפל דטפל - המשמשים רק את הבגד וטפלים אליו [וכידוע בדיני טומאה וטהרה ש"כל המחובר . . לטהור טהור", שבזה מודגש עד כמה שהכפתור טפל ובטל לבגד] והוא (הבגד) משמש את האדם ובטל אליו - גם הם מצוחצחים כבר, ועד ש"כלו כל הקיצין" כדברי הגמ', ומכיון שהתורה אומרת כך הרי פסק-דין בתורה משנה מציאות - שנזכה תומ"י לביאת משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים - במקום שבו בני"ה הם נשמות בגופים.

ואעפ"כ עדיין לא באה הגאולה, ואין לתלות זאת בכך שבנ"י לא חיכו מספיק – משום שכבר חיכו וחיכו ("מ'האט שוין געווארט און געווארט און איבער-געווארט"), ומה שחסר הוא רק הרגע שלאחרי הרגע ההוא, שבו תבוא הגאולה האמיתית והשלימה.

וכבר ישנו ה"רכוש גדול" בתכלית השלימות, ומזה גופא שכבר עברו כמה שעות ביום זה והגאולה עדיין לא באה מוכח שמתוסף ב"רכוש גדול" עוד יותר. אבל לאחרי כל זה, ידועים דברי המדרש שבני ישראל אומרים להקב"ה שהם מוותרים על כל ה"רכוש גדול" – העיקר לצאת רגע קודם מהגלות.

וכידוע המשל בזה, שהרכוש גדול הוא כמונח בקופסא והמפתח שלה ניתן לכאו"א מישראל, באופן כזה שהוא הבעה"ב היחידי וכשירצה יוכל לפותחה, ואינו צריך לשאול אף אחד, לא בישיבה של מעלה ולא בישיבה של מטה, להיותו הבעה"ב היחידי עלי'.

ויה"ר שהגאולה תהי' כבר בעבר, ובמיוחד לאחרי שכבר קראו בתורה בפ' וישלח והפטרתה, עד לסיום ההפטרה "והיתה לה' המלוכה" – על כל אומות העולם המנויים לפנ"ז, בגאולה האמיתית והשלימה.

וזה מודגש גם בסיום הפרשה, ששם מסופר באריכות אודות כל בני עשו ואלופיהם, שהסיבה לכך היא בכדי להדגיש את גדלותו של יעקב אבינו עליהם, כפרש"י, שגם בזה מודגש ש"והיתה לה' המלוכה" על כל אומות העולם, ועד לסיום הפרשה שמהפכים אפילו את "אלוף מגדיאל" – "הוא רומי", שמורה על רוממות דלעו"ז, וגם הוא נהפך ("מיני' ובי' אבא לשדי' בי' נרגא") לרוממות דקדושה, "והיתה לה' המלוכה".

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר", ועובדי' הגר וכל צדיקי עולם בראשם, ונשיא דורנו בראשנו, וזוכים לגאולה האמיתית והשלימה מתאים לשמו יוסף יצחק, שנעשה "יוסף אדני- שנית ידו . . ומאיי הים" – קיבוץ גלויות. וכל זה מתוך שמחה וטוב לבב כשמו השני – "יצחק".

וזוכים תומ"י לקבל את כל הענינים דנשיא דורנו, הספרים והכתבי-יד, וקשרי המכתבים שנמצאו עתה, וכל שאר הרכוש, ואין הזמ"ג להאריך בזה עתה. ולוקחים אותם תומ"י לארצנו הקדושה, ושם גופא לירושלים עיה"ק, ובביהמ"ק. וכידוע שבביהמ"ק היו לשכות וחלונות שבהם היו הכהנים שומרים את בגדיהם, וכ"ש שיהודי שעבודתו היא בבחינת כהן- גדול שלע"ל רכושו וחפציו יהיו בביהמ"ק.

(קטע מר"ד מהתוועדות ש"פ וישלח, י"ד כסלו ה'תשנ"א – רשימת השומעים, בלתי מוגה)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולאה ע"ה בלוי

מו"ל כתי הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומוזוה נפטר ג' איר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"נ זוגתו הרבנית חנה חיי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

לפרסם את הניסים

[.] ראשית, צריכה להיות ההכרה וההודאה לה' על הניסים שהוא עושה.

ובפרט כאשר עומדים בסמיכות לימי החנוכה שענינם הוא "פירסומי ניסא"¹ – ממילא אפילו אם-תימצו-לומר שבשאר ימי השנה לא צריכה להיות כזו הדגשה בענין של פירסומי ניסא (כדמוכח מזה גופא שזהו ענינם של חנוכה ופורים וכיוצא בזה) – הרי בימי חנוכה צריך להיות פירסומי ניסא, ויש לומר, שזה כולל לא רק את נס המלחמה ונס החנוכה (של פך השמן) אלא פירסומי ניסא בכל הניסים שהקב"ה עושה לבני ישראל – "בימים ההם בזמן הזה".

ועוד והוא העיקר: ההכרה וההודאה ונתינת השבח לה' על הניסים שהוא עושה, נוסף על היותם ענין של הכרת טובה – ה"ז גם נוגע לבניית משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהגמרא אומרת²: "ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח . . אמרה מידת הדין לפני הקב"ה . . חזקי' עשית לו כל הניסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו³) ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח".

על-פי זה מובן בעניננו, שפירסומי ניסא של הניסים שעושה הקב"ה בזמננו – הרי זה נוגע להבאת הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ומזה מתקבלת ("האָט מען אַרויס") הוראה עיקרית: מאחר שכבר עומדים לאחרי כל הענינים, והגאולה עדיין לא באה – דבר נכון ביותר הוא לעסוק בענין של "פירסומי ניסא", לפרסם אצל עצמו ואצל הזולת, ובכל מקום ומקום – את הניסים שהקב"ה עושה עימנו, מתוך ידיעה שבזה קשורה הגאולה האמיתית והשלימה!

ועל-אחת-כמה-וכמה בימי החנוכה, שענינם הוא "פירסומי ניסא" כנ"ל – יש לראות לנצל ימים אלו, נוסף לכל הפעולות ומבצעי חנוכה, גם – כדי לערוך התוועדות חסידים [או לקרוא לזה בלשון אחר, בכל מקום לפי ענינו, "אזלת לקרתא הלך בנימוסי"], בכל יום מימי החנוכה, ולדבר שם דברי תורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, ולקבל החלטות טובות בכל עניני תורה ומצוות, ובאופן של מוסיף והולך ואור (בהתאם לנרות חנוכה), ועוד ועיקר – לדבר בענין פירסומי ניסא, הניסים "בימים ההם בזמן הזה".

(משיחת ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ז טבת ה'תשנ"ב – מוגה, תרגום מאידית)

להלן יומן מיוחד המתאר את ההתרחשויות שאירעו במהלך ההתוועדות דש"פ וישב ה'תשנ"ב (מתוך "בית חיינו" 117):

בהכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות (מוקדם מהרגיל) ניגנו "על ניסך". אחרי הברכה על היין התחילו, כבכל שבת בתקופה האחרונה, לנגן "זאָל שוין זיין די גאולה". מיד בתחילת הניגון נתן הרבי לילד שארף שי' פרוסת עוגה, ותוך כדי עניית לחיים לקהל שי', התחיל לעודד בידו הק'. קבוצה של יהודים אמידים שהגיעה מצרפת בערב שבת מצאה את מקומה בהתוועדות על הפירמידה הגדולה שבמערב

(3) פרש"י שם.

(1) שבת כא, ב ובפרש"י.

(2) סנהדרין צד, א.